Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

12.5.2025

VN/19848/2024
VN/19848/2024-MMM-14

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 13.05.2025 klo 10.00

VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

Asiantuntijalausuntonamme koskien valtioneuvoston selontekoa 2/2025 vp julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029 esitämme maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 2,5 mrd. euroa ja taso on sama kehyskauden lopussa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso kasvaa n. 20 milj. euroa kehyskauden alussa ja vähenee n. 11 milj. euroa kehyskauden lopussa.

Merkittävä osa pääluokan määrärahoista liittyy vuoden 2023 alusta käyttöön otettuun Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon. Vuonna 2028 alkaa uusi EU:n rahoituskausi, jota koskevasta kansallisesta ja EU-rahoituksesta päätetään myöhemmin. Vuosien 2028 ja 2029 tukimomenttien teknisenä mitoitusperusteena on käytetty vuosien 2023—2027 keskimääräistä vuotuista määrärahatasoa.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään maa- ja elintarviketalouteen n. 68 %, maaseudun kehittämiseen n. 17 %, luonnonvaratalouteen ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen n. 7 %, hallintoon ja tutkimukseen n. 6 % sekä maanmittaukseen ja asunto-osakkeiden kirjaamiseen n. 2 %.

Maatalouden merkitys osana huoltovarmuutta ja yhteiskunnan strategista ydintä on tunnistettu siten, ettei leikkauksia ole kohdennettu ruoantuotantoon.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin kohdennetaan T&K-lisärahoitusta ennallistamisen tutkimukseen 1,0 milj. euroa vuosittain sekä luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittämiseen 1,0 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi Enonkosken kalanviljelylaitoksen säilymiseen ja toiminnan vahvistamiseen osoitetaan lisäystä keskimäärin 0,4 milj. euroa vuosittain.

Hevostalouden edistämiseen on vuosille 2026–2027 osoitettu keskimäärin 25,5 miljoonaa euroa. Rahapeliuudistus mahdollistaa hevostalousalan toimijoille osallistumisen lisenssijärjestelmään perustuvaan rahapelitoimintaan ja siten vähentää tarvetta suoralle valtion rahoitukselle vuodesta 2028 eteenpäin. Kehyksen mukaan vuonna 2029 rahoitus laskee 6 miljoonaan euroon, mutta hallitus on sitoutunut tarkastelemaan sektorin tarvitsemaa rahoitustasoa vuosille 2028–2029

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

keväällä 2026. Tarkastelu tehdään yhtäaikaisesti rahapeliuudistuksen edellyttämän EU-notifikaation kanssa.

4H-toiminnan tukemiseen kohdennetaan lisäystä kehyskaudella 0,5 milj. euroa vuodessa. 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen mm. omia yrityksiä perustamalla. Lisäksi 4H-toiminnalla edistetään maaseutu- ja kaupunkialueiden vuorovaikutusta.

Kunnille eläinlääkintähuoltolain nojalla maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin kohdennetaan korvausmenojen kasvua vastaava 4,4 milj. euron lisäys vuosittain.

Maatalouden ja maankäyttösektorin ilmastotoimiin (metsätuhojen ennaltaehkäisy, metsälannoituksen edistäminen ja metsäpinta-alan laajentaminen) kohdennetaan yhteensä 14,9 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027.

Avaruustilannekeskuksen perustamiseen ja toimintaan kohdennetaan Maanmittauslaitoksen toimintamenoihin lisäystä keskimäärin 0,3 miljoonaa euroa vuosittain. Avaruustilannekeskus vastaa lähiavaruuden, avaruustoiminnan ja avaruussään havainnoinnista ja seurannasta. Avaruustilannekeskuksen tehtävänä on muodostaa koordinoitu ja ajantasainen kansallinen avaruustilannekuva.

Muut julkisen talouden suunnitelmassa huomioidut muutokset

Kehyspäätökseen vuosille 2026-2029 sisältyy maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta 99,1 milj. euron suuruiset pääministeri Orpon hallitusohjelman (HO 2023) pysyvät sopeuttamistoimet. Tämän lisäksi kehyspäätökseen sisältyy kevään 2024 kehysriihen 42,3 milj. euron säästötoimenpiteet, jotka on kohdennettu momenteille valtion talousarviossa 2025 käytetyn jakoperusteen mukaisesti.

Julkisen talouden toimenpidekokonaisuus (lisätoimet 2024), vaikutus euroina	**2026 Kehys**	**2027 Kehys**	**2028 Kehys**	**2029 Kehys**
Metsähallituksen tuloutuksen nosto [1)]	*-10 000 000*	*-15 000 000*	*-20 000 000*	*-20 000 000*
Toimintamenosäästö (lisätoimet 2024) [2)]	*-8 400 000*	*-8 400 000*	*-8 400 000*	*-8 400 000*
Valtionavustussäästö (lisätoimet 2024) [3)]	*-13 700 000*	*-13 700 000*	*-13 700 000*	*-13 700 000*
Vapaaehtoisten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien vähentäminen (lisätoimet 2024) [4)]	*-200 000*	*-200 000*	*-200 000*	*-200 000*
Lisätoimet 2024 yhteensä	***-32 300 000***	***-37 300 000***	***-42 300 000***	***-42 300 000***

1) Kohdistuu momentille 13.05.01 (Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset)
2) Kohdistuu ministeriön ja MMM:n hallinnonalan virastojen toimintamenoihin sekä eräiltä osin muihin kulutusmenoihin ja valtionavustuksiin (ml. Metsäkeskus)
3) Kohdistuu momentille 30.10.54 (Hevostalouden edistäminen)
4) Kohdistuu momentille 30.01.66 (Kansainvälinen toiminta)

Metsähallituksen tuloutusta on omistajapoliittisten linjausten muutosten johdosta nostettu edelleen kevään 2024 kehysriihen tasosta 5,0 milj. eurolla vuodelle 2026 sekä 6,0 milj. eurolla vuodelle 2027 ja 2,0 milj. euroa vuodelle 2028.

Julkisen talouden suunnitelmassa esitetty 26,5 milj. euron hallinnonalan toimintamenosäästö koostuu 18,1 milj. euron tuottavuustoimenpiteet (HO 2023) ja 8,4 milj. euron toimintamenosäästö (lisätoimet 2024) -leikkauksista.

Hallinnonalan toimintamenosäästöt (HO 2023 ja lisätoimet 2024), vaikutus euroina	**2026 Kehys**	**2027 Kehys**	**2028 Kehys**	**2029 Kehys**
Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot	-1 750 000	-2 210 000	-2 210 000	-2 210 000
Luonnonvarakeskuksen toimintamenot	-4 470 000	-7 750 000	-7 750 000	-7 750 000
Ruokaviraston toimintamenot	-2 700 000	-5 610 000	-5 610 000	-5 610 000
Maanmittauslaitoksen toimintamenot	-2 640 000	-4 490 000	-4 490 000	-4 490 000
Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	-270 000	-570 000	-570 000	-570 000
Muille kulutusmenomomenteille kohdistetut säästöt	-380 000	-380 000	-380 000	-380 000
Säästöjen uudelleenkohdennukset valtionavustuksiin	-5 490 000	-5 490 000	-5 490 000	-5 490 000
Yhteensä	**-17 700 000**	**-26 500 000**	**-26 500 000**	**-26 500 000**

Hallitus päätti kevään 2025 puoliväliriihessä sopeutustoimista osana hallituksen kasvupaketin rahoitusta. Valtionhallinnon tuottavuutta lisätään muun muassa digitalisaatiota ja tekoälyä hyödyntämällä, normeja ja prosesseja keventämällä ja tehtäviä vähentämällä sekä tehostamalla palveluiden hankintaa (säästö 130 miljoonaa euroa). Hallitus päättää konkreettisista toimenpiteistä ja säästön jakaantumisesta hallinnonaloittain valtiovarainministeriön johtaman ja sektoriministeriöistä koostuvan työryhmän esitysten perusteella kesäkuussa 2025. Uuden leikkauksen ennakoidaan kasvattavan kehyskaudella myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toimintamenosäästöjen määrää.

Hallinnonalan arvonlisämenoihin on tehty 2,0 milj. euron lisäys johtuen kustannustason noususta sekä yleisen arvonlisäverokannan korotuksesta. Vastaavasti valtionavustusta Suomen metsäkeskukselle ja Metsähallituksen eräitä julkisia hallintotehtäviä on tarkistettu 0,3 milj. eurolla yleisen arvonlisäverokannan nousun aiheuttamasta menolisäyksestä johtuen.

Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 eräiden maaseudun kehittämisen toimenpiteiden toimeenpano käynnistyi ennakoitua hitaammin, minkä vuoksi vuosien 2024 ja 2025 EU-tuloarviota pienennettiin. Kehyspäätöksessä EU-tuloarviota on vastaavasti kasvatettu vuosina 2026 ja 2027 yhteensä 50,0 milj. eurolla. Muutokset eivät vaikuta EU:lta saatavien tulojen kokonaismäärään.

Maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksien osalta on tehty ajoitusmuutos kokonaan kansallisesti rahoitettavassa nuoren viljelijän aloitustuessa (HO 2023). Em. tarkoitukseen kohdistettu vuosien 2025-2026 määräraha (1,2 milj. euroa/vuosi) siirretään käytettäväksi vuonna 2027. Muutoksen jälkeen vuonna 2027 on käytettävissä yhteensä 3,6 milj. euroa kokonaan kansallisesti maksettavaan nuoren viljelijän aloitustukeen. Määräraha riittää 90 aloitustuen maksamiseen. Vuonna 2024 maatalouden aloitustukea myönnettiin 288 nuorelle viljelijälle. Vuosina 2025-2026 ja osin vuonna 2027 nuoren viljelijän aloitustuki maksetaan osarahoitteisena.

Ruokaviraston toimintamenomomentilla on huomioitu aluehallintouudistukseen liittyvä ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirto momentilta 28.40.01. Lisäys on 5,4 milj. euroa vuonna 2026 ja vuodesta 2027 lukien 5,2 milj. euroa. Määrärahojen siirrot noudattavat valtion aluehallinnon uudistus -hankkeessa arvioitua. Lisäksi Ruokaviraston toimintamenoihin on tehty 0,2 milj. euron siirto pääluokan sisällä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston pysyvästi laajentuneisiin tehtäviin. Elintarvikemarkkinavaltuutetun antamien suositusten merkitys elintarvikemarkkinan toimivuuden kannalta kasvaa entisestään elintarvikeketjun kauppatapalautakunnan (EKKA) lopettamisen takia. Lisäksi voimaantullut elintarvikemarkkinalain muutos tuo uusia tehtäviä, jotka perustelevat omalta osaltaan lisäresurssin tarvetta.

Kalakannan hoitovelvoitteiden määrärahan 0,6 milj. euron kehystason korotus johtuu menoihin liittyvien vesioikeudellisten kalatalousmaksujen kasvusta momentilla 12.30.40. Kasvun määrään vaikuttaa kalatalousmaksujen määrä ja kalatalousmaksuihin tehdyt indeksikorotukset kustannustason noustessa.

Vesivarojen käytön ja hoidon menoissa on huomioitu yhteensä 0,1 milj. euron siirto UM:n pääluokan momentille 24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot. Siirrettävä määräraha käytetään kansainvälisten vesiasioiden koordinaattorin jatkokauden 1.8.2025–31.7.2028 palkkausmenoihin kv-vesistrategian edistämiseksi. Kustannukset jaetaan sovitusti YM:n, MMM:n, UM:n ja STM:n kesken. Vastaava siirto on tehty vuoden 2025 talousarviossa.

Kalatalouden edistämiseen on tehty 0,5 milj. euron lisäys. Muutos johtuu kalastonhoitomaksukertymän kasvusta. Tuloarvion lisäys on otettu huomioon momentilla 12.30.44. Lisäksi vuoden 2029 määrärahaa on nostettu 0,2 milj. eurolla. Muutos johtuu kalastuslain muutoksesta (1219/2023), jolla maksuvelvollisuuden yläikärajaa nostettiin 64 vuodesta 69 vuoteen.

Matti Hyytinen, talousjohtaja

Esa Hiiva, maatalousneuvos

Heikki Piiparinen, luonnonvaraneuvos

Jakelu Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta